

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

ו.

עין משפט
גר מצוה

בב מ"א מ"ח מהל' בית
הבמורה הלכה י"ב:

תוספות ישנים

דמי להרבה מספרה אית
 לן למימר דאין עשה דוחה
 ל"ת שיש בו כרת אלא ה"ק
 ואת שבתותי תשמורו
 מיותר להשמיענו הא
 בעלמא דמי דאי אמרין
 בעלמא לא דמי לשמוק קרא
 להשמיעין דבעלמא דמי.
 ואין להקשו מאי ענה לעיל
 דאמרין מימי מפסח ומילה
 ולא אמרין מדאצטריך
 והלא אמרין מדאצטריך.
 וי"ל דשאלו לעיל דפטח
 ומילה הימירא הוא זה לא
 דיעין מספרה אכל הכא
 דלמא קרא לאיסורא און
 לומר ילף מיניה דא"כ
 לשמוק קרא מיניה לעולם
 ינמא מספרה דאין עשה
 דוחה ל"ת שיש בו כרת.
 ואת א"כ מאי ה"ל דאקמרי
 לעיל יבול הא כבוד אב ואם
 דוחה שבת מנין לומר כן
 כיון דלא דיעין קרא דאת
 שבתותי תשמורו הא לעולם
 בלא שמוק י"ל לומר דלא
 דמי ופי' ה"ל יוסף קאטון
 (א) דיעמא הכי יכול יהא
 כבוד אב ואם דוחה את
 השבת דיעמא עליה
 להימירא מה ליה בעי' יוסף
 כאן יוסף. וינמא הכי נאמר
 כאן עליה והלא ליה עליה
 מה להגן ערובה אף כאן
 ערובה וקאמרי רחמנא
 (דברים כה ה) יעמא יבא
 עליה וילף מיניה בעלמא
 (דמ"ד ל"ת שיש בו כרת)
 מ"ל את שבתותי תשמורו
 וא"כ לא יעניו למימר עליה
 להימירא דא"כ לשמוק קרא
 מעליה ואין דיעין
 מלת שבתותי תשמורו
 דמשמע הא בעלמא דמי
 ומדאצטריך עליה ודאי
 דעליה לאיסורא: אלא לאו
 דמתמא. וא"כ למה ס"ד
 למימר שבתותי ויבול לי
 מעיקרא יומר מבבלא
 דמתמא. וי"ל משום דכתיב
 שבתותי תשמורו דמשמע
 דבעיקר שמירה אריי
 והיינו מלמדה שבגופו
 דהיינו שחוט לי בשל לי אבל
 לאו דמתמא אינו אלא
 מלמדה בנחלתו: ודאי היבא
 פריך למה לי עליה הא
 שמה פה לומר דאף מחלצה
 פטורה:

(א) נבלה ז"ל דמי קאמרי
יכול יהא וכו'.

לידמי כדאמר בסוף אלו מציאות (ב"מ דף גז.) דה"ל אי לאו קרא
 לידמי ל"ת ועשה מהאי טעמא וי"ל דעשה ול"ת דקיל ה"ל לידמי
 אבל ל"ת שיש בו כרת לא ה"ל דמי וי' ולהכי ל"ת ועשה ליכא
 למידק הא בעלמא דמי כדדייק אלא מעשה שיש בו כרת דדוקא
 ל"ת שיש בו כרת דכלאו קרא ה"ל

ללא דמי איכא למידק הא בעלמא
 דמי ואת"ל וכו' דהשתא דמי ל"ת שיש בו כרת כ"ש
 דבעלמא דמי ל"ת שיש בו כרת כ"ש
 לידמי בעלמא ל"ת ועשה וא"ל
 דה"ל דא"כ ה"ל למיפריך אלא הא
 דק"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה
 נגמר מהכא דדמי כדפרי' לעיל (דף ה.)
 וי"ל דהשתא ל"ת ל"ת דבעלמא דוחה
 ל"ת שיש בו כרת ע"כ מל"ת
 ועשה דאי אפשר שידחה עשה ל"ת
 ועשה דמאי אולמיה דהאי עשה מהאי
 עשה והא דהוה דמי ל"ת שיש בו כרת
 אלו מציאות (ב"מ דף גז.) דעשה
 דכבוד לידמי ל"ת ועשה היינו משום
 דעדיף דהוקש כבודם לכבוד המקום
 וא"כ אי בעלמא דמי א"כ קרא
 דכלאים דצ"ל למה לי ויש לומר
 דאיצטריך לכדברא ולתנא דבי רבי
 ישמעאל נמי איצטריך ללא נדרוש
 הכנף מין כנף דוקא אמר לומר
 ופשיטא ל"ת שיש בו כרת ל"ת
 לידמי עשה דצ"ל למה לאו דכלאים שאין
 שוה בנשים למ"ד נשים פטורות
 מציאות ולעיל דהוה דמי ל"ת
 (ועשה) משמע דצ"ל למיפך מהתם
 אפילו כלאים דצ"ל ע"כ אכתי לא
 אסיק אדעתיה שיש חילוק צ"ל שוה
 בכל עד דפריך ליה וצ"ל שני נזירים
 (מ"ד ד' נח. וס) דילף לגמרי בעלמא
 מראשו איכא למימר קבר נשים
 חייבות דצ"ל וא"כ ראשו למה לי
 כיון דדמי אפילו לאו שיש בו כרת
 וי"ל דאיצטריך לאשמעינן דהקפת כל

הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 איצטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ד למיפך לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דמי וה"ל דבשבת לא דמי אע"ג דבעלמא דמי:
ניגמר מהבא דלא דמי. משמע דאי אריי שחטיטה וצ"ל
 ניחא ותימא דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחטיטה
 הרשע שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 איצטריך קרא כיון דבעלמא דמי דס"ד למיפך לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דמי וה"ל דבשבת לא דמי אע"ג דבעלמא דמי:
ניגמר מהבא דלא דמי. משמע דאי אריי שחטיטה וצ"ל
 ניחא ותימא דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחטיטה

לאו דמחמר. אחר בהמה שהוא בלאו ללא תעשה כל מלאכה אחר
 ובהמתן (שמות כ) ובהאי לאו ליכא כרת ללא ענין מעשה בגופיה
 וכמ"ל צ"ל מי שהשחין (שבת דף קנז.) המחמר אחר בהמתו בשבת
 פטור: ואפ"ה לא דמי. בתמיה: וליגמר מהכא. ללא דמי אפילו לאו

גרידא: וכן תימא שאני לאו דשבת
 דמחמרי. דק"ל (עירובין דף קט.) מחלל
 שבת כעובד עבודת כוכבים ומשום
 הכי אפי' לאו גרידא לא דמי ומנייהו
 לא גמרינן: והא סנא בעלמא קאי
 ולא פריך. והא אשכחן תנא בעלמא
 דילף שאר לאו כגון לאו דלא יטמא
 דכהן? ולאו דלא תוכל להתעסב? מלאו
 דשבת לחומרלא ולא פרינן שאני
 לאו דשבת דמחמרי: אמר לו אבי.
 לכהן: היטמא. צ"ל שיהיה עומדת
 להשיב אצדה או שיהיה עומדת
 בחוץ ואמר לו אל תחזיר יכול ישמע
 לו מ"ל איש אמו ואביו וילפינן לאו
 דטומאה ולאו דהשבת אצדה מלאו
 דשבת: אלא. לעולם דלמר ליה
 שחוט לי בשל לי ואפ"ה לא איצטריך
 עליה? דאיכא למיפריך מה להגן שחוט
 לי בשל לי שכן הכשר מנזה בחילול
 שבת בעיקרה לא תעשה הוא מקיים
 עשה דכבוד וזהו הכשר קיומו ואי
 אפשר לקיימו בלא עקירת לאו הלכן
 אי לא כתב את שבתותי תשמורו
 ה"ל לידמי אבל י"בוס לא זה כלבד
 הכשר קיים העשה שיהי יכול לתוך
 ולא יעקור לאו של ערובה ולא איצטריך
 עליה: מאי לאו צנונה וסופה.
 איצטריך למיסר אף על גב דאז
 מלאכה הוא ואיכא כרת אי לאו
 דאשמעינן ה"ל אחי עשה דעשו לי
 מקדש? ודמי לאו דשבת: והא
סנא בעלמא קאי (ג) גמר. לאו דטומאה
 והעולם אצדה מלאו דשבת ולא פריך:
סיפוק לי מהכא. מאי אמו ואביו
 תיראו דהכשר מנזה הוא ולא דמי
 למה ליה למיהדר למכתב הכא את שבתותי תשמורו אלא
 לאו דמילף מיניה דאפילו בלא הכשר מנזה אי לא כתיב קרא
 דהדיא ללא דמי אמרין דמי אס כן איצטריך עליה: נאמר
 שמירה בשבת ומורא במקדש. והקישן הכתוב צפסוק אחד:
 לא

וצ"ל לאשמעינן דבעלמא דמי אצדעה נוקמה בלאו דמחמר ונגמר מהכא דבעלמא לא דמי אפילו לאו גרידא לאו דמי ל"ת שיש בו כרת וזהו עשה ולא
 תעשה דהא כתיב (למען ינוח שורך וחמורך וציום השביעי תשבות) (שמות כג) ומש"ה הוא דלא דמי אבל לאו גרידא לעולם ילף
 מכלאים דצ"ל דמי ואר"י דעשה דכבוד הואיל ועדיף כולי האי דהוקש כבודם לכבוד המקום חשיב עשה דשבת כמאן דליתיה לגמרי
 והיו כמאן דליכא אלא לאו גרידא וכמו כן עשה דמקדש ועשה דבת כהן עריי מעשה דשבת משום מורא ומשום כפרה דבת כהן וא"כ
 מנגלן דלא דמי עשה דכבוד אפי' לאו גרידא דהא שבת וטומאה והשבת אצדה כולה עשה ולא תעשה נינהו וי"ל כיון דגלי לן קרא דלא אלימא
 לן טעמא דהוקש כבודם לכבוד המקום ל"ת שיש בו כרת אפילו לאו גרידא לא דמי דמכלאים לא מני גמיר משום דכבוד הוא הכשר מנזה:
והא תנא בעלמא קאי ו"א קפריך. קשה דמשמע דאי אריי שחטיטה וצ"ל ניחא ליה ואצדעה כ"ש דקשה טפי דהיינו ילף דהיטמא מנזה
 ולאו תחזיר ל"ת שיש בו כרת וסקילה דמי דהתם לא דמי הכא דמי אע"ג דאיכא לאו ועשה משום דהוקש כבודם ויש
 לומר כיון דגלי קרא דגרע מעשה דבעלמא דמי לאו שיש בו כרת והאי לא דמי תו לא מהני טעמא דהוקש כבודם לכבוד
 המקום: **שבן הכשר מצוה.** פירוש צנונתם לעולם שחוט לי בשל לי והא בעלמא דמי מ"מ לא ילף מהכא לידמי עשה
 דייבוס לאו דלחות אשה משום דאיכא למיפריך שכן הכשר מנזה דאי אפשר לקיים הכבוד בלא דחייית הלאו אבל גבי י"בוס יכול
 לקיים המנזה בלא דחייית הלאו דאפשר בחליצה וקשה לר"י דאין זה אפשר דאי אסור לייבס משום כרת חליצה נמי לא דמי דכל
 שאין עולה לייבוס אין עולה לחליצה ולקמן ב"ב (דף ק. וס) ילפי' מקרא ועוד אמרין? בההיא שמתעב (דף קא.) דלא חשבינן גבי יבוס
 אפשר לקיים שניהם ע"י חליצה משום דחליצה במקום י"בוס לאו מנזה היא (ועוד דלקמן לפי האמת דאיכא קרא בכלאים ל"ל קרא כיון
 דהכשר מנזה דוחה אפי' ל"ת שיש בו כרת) ועוד דמסקינן דבשום מקום אין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת משום אפילו בהכשר מנזה
 ולקמן דפריך הכשר מנזה תיפוק לי מהתם דפי' הקונט' תיפוק לי מהתם דפי' הקונט' תיפוק לי מהתם דפי' הקונט' תיפוק לי מהתם דפי' הקונט'
 דמי אפי' בלא הכשר מנזה ואין זה דיוק דלמא לגופיה איצטריך משום דמכבוד דמי ילפינן דבעלמא דמי איצטריך למיכתב גבי מקדש דלא דמי
 ומיניה הא איכא למימר אף על גב דבעלמא דמי גבי מקדש ה"ל דלא דמי כמו כבוד דכלל מיילי דשבת ה"ל דלא דמי ולהכי
 איצטריך מילה ופסח ותמיד וכן אומר מהר"י ונראה לר"י וכן פירש רבינו מנחם דכלאו דמחמר מוקי לה ומהכא לא ילף בעלמא
 ללא לידמי לאו גרידא דמה לכבוד שכן הכשר מנזה כשמתמא ומטמא וניחא מלהחזיר אצדה כדי להביא גזולות לאציו בשעת דחייית
 הלאו אין מאכילו ומלבישו אבל בעלמא דעביד גוף המנזה ילפינן מכלאים דצ"ל דמי ואר"י דכבוד אב ואם אפי' עוסק בגוף מנזה לא
 דמי דכלל ענין קא פסיק שלא ישמע לו והיינו משום דכבוד ענייני כבוד רגילים להיות על ידי הכשר מנזה קאמר רחמנא דלא דמי
 בכל ענין והשתא לקמן פריך שפיר הכשר מנזה תיפוק לי מהתם דלא דמי ואם אינו ענין להכשר מנזה תינהו ענין לגוף מנזה:
 יכול

(א) ב"מ ל"ג. (ב) ו' ויקרא
 ה' סולם כ"ו. (ג) ו' ויקרא
 כא. (ד) ו' ויקרא כ"ג.
 (ה) ויקרא י"א. (ו) שבת
 כ"ה. (ז) ויקרא כ"ו. (ח) ו' ויקרא
 וציום השביעי תשבות למען
 ינוח שורך וחמורך.
 (ט) רש"י מ"ו.

תורה אור השלם

1. איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אני יי' אלהיכם. ויקרא י"ב ג
2. את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו אני יי' ויקרא י"ט י

גליון הש"ס

גמ' יבול יהא בנין בית
 הפקדו דוחה שבת. עין
 שנוטות דף טו ע"כ רש"י
 ד"ה אין צ"ל:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא תנא
 בעלמא קאי ולא פריך.
 והא תנא בעלמא גמר
 לאו וכו': (ב) תוס' ד"ה
 (ג) ויקרא כ"ו. (ד) רש"י
 ה"ל דמי דלחיי א"ת
 ועשה ליכא כ"ו:

מוסף רש"י

אני ה' כולכם חייבים
 בכבודי. אפי' שאנתי
 לך ירא את אדניך. אני
 דאין לשניכס. ואם אפי'
 לך אדני עבור על דמי
 לחלל שבת, אל תמנע
 לו (ב"מ כ"ב). ומקדשי
 תיראו ואל תחייבן
 בכבודי. אולם שיהיה
 חייבים בכבודי שיהיה
 על השבת (שבועות סו.).